

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ:	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „	VIKTOR HORNYÁNSZKY.	
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Návrh zákona o dani od cukru.

Niet vari človeka v celej krajine, zaoberajúceho sa aspoň koľko-toľko s verejnými záležitosťami, ktorý by nevedel, čo teraz snem pojednáva. Vedia to už aj vrabce na streche, že snem teraz pojednáva návrh zákona o dani od cukru, alebo lepšie povedané návrh zákona o udelení výhod cukrovým fabrikám. Návrh tento začal snem pojednávať ešte 30. júna a dnes práve tam stojíme, kde sme stáli v prvý deň, že sa totižto návrh ešte vždy len vo všeobecnosti pojednáva.

My s našej strany neboli sme nikdy proti tomu, keď snem vážne, hospodárskeho života sa hlboko týkajúce návrhy základne pretriasal, keď poukázal na prípadné chyby, nedostatky návrhu a keď žiadal opravenie týchže. My sme v každom ohľade liberálni, tak tedy aj pri snemových pojednávaniach zásady svoje nezatajíme, lež aj tu žiadame, aby rečová sloboda bola chránená až po najkrajnejšie hranice.

Pri pojednávaní tohoto návrhu dokázala vláda, že je skutočne liberálna. Pojednávaný návrh není nič iné, než predĺženie zákona o dani od cukru, vynešeného minulého roku, do tých čias, kým sa vyrovnanie medzi našou vlasťou a Rakúskom prevedie. Každý tedy vidí, že tu nejde o nejakú zvláštnu novotu, lež len o pre-

Pri studničke.

dlženie už platného zákona. A čo vidíme? Op-
 posície napriek tomu, že vidia a vedia, že vláda
 zadaným návrhom nechce do života uviesť žiadne

veliké prevraty, lež chce len predĺžiť platný zákon, predsa preťahujú pojednávajúceho tohoto návrhu do nekonečna. A liberálna vláda toto násilie, lebo takéto zdĺhavé pojednávajúce nemôžeme iným pomenovať, trpí bez slova. Slobodomyselný duch vlády nedopustí, aby bez zvláštnych príčin obmedzila slobodu rečenia.

Slobodomyselná, liberálna vláda dosiaľ nič nespravila, aby prekázala obštrukciu opozícií. Ba len aj tú službu im preukázala, že finančný minister nie jako to bolo dosiaľ vo zvyku, na konci pojednávajúceho, le: počas pojednávajúceho odpovedal na námietky, prednesené proti návrhu so strany opozícií. Za túto reč ale opozície dozaista nebudú povďačné pánu ministrovi, asice preto nie, lebo táto reč finančného ministra celkom jasne dokázala, že sú všetky tie dôvody, ktoré opozícia proti návrhu zákona doniesla, bez základu.

O čom vlastne jedná tento návrh? O tom, že cukrové fabriky na území Rakúsko-Uhorska dostanú 9 millionov zl. odmeny za vyvezenie cukru. Proti tomuto návrhu, ktorý snem už vlni prijal, broja teraz opozície už od 30. júna. Hovorilo dosiaľ asi 30 rečníkov. Na zasadnutí snemovne vyslancov v pondelok odpovedal, vlastne podvrátil finančný minister všetky tie dôvody, ktoré opozície doniesly proti návrhu, dôvody tieto topily sa počas reči finančného ministra, jako sňah pod teplým jarným slniečkom.

Finančný minister v svojej skvelej reči dokázal, že všetko to, čo opozíční vyslanci behom troch týždňov pohovorili proti návrhu, byly len také bublinky, ktoré sa roztrhly, jaknáhle prišiel vietor.

Minister Lukács zaoberal sa predovšetkým s tou otázkou, že či je u nás sadenie repy z poľnohospodárskeho stanoviska závažné, a tak tiež či je u nás cukrový priemysel závažný?

Čo sa týče tej otázky, či je u nás sadenie cukrovej repy z poľnohospodárskeho stanoviska závažné, poukázal minister na tú okolnosť, že roku 1889/90-ho pestovali cukrovú repu iba ešte na 86 tisíc jutách, kdežto roku 1895/96-ho bolo cukrovou repou zasadené už 184.000 jutár. A ešte vo väčšej miere zrastalo množstvo dopestovanej repy, lebo roku 1889/90-ho urodilo sa 6 millionov, kdežto roku 1895/96-ho 13 millionov metrických centov repy.

Počet robotníkov, ktorí sú zamestnaní okolo pestovania repy a vo fabrikách obnáša asi 200 tisíc; cena v Uhorsku dorobeného cukru reprezentuje najmenej 20 millionov zlatých, a cena z Uhorska vyvezeného cukru reprezentuje tiež najmenej 10 millionov zlatých a štát dostáva od cukru 6 millionov zlatých dane.

Tieto číslie zrejme ukazujú, že jak závažné je u nás pestovanie cukrovej repy a tak tie tvrdenia opozície, že u nás pestovanie cukrovej repy je veľmi podriadenu otázkou, sú úplne bezzákladné.

Zatým rozpovedal finančný minister, koľko cukru sa dorobí a koľko sa ho stroví doma a koľko sa vyvezie. Dľa posledných výkazov u nás sa dorobí asi poldruha milliona metrických centov cukru. Z tohoto sa doma spotrebuje 700 tisíc centov a tak tedy zostane 800 tisíc metrických centov takého cukru, ktorý sa doma nedá spotrebovať, lež musí sa vyvieš. Ale nielen u nás, lež po celom svete sa viac cukru dorobí, než koľko sa spotrebuje, toto zapríčinila tá okolnosť, že gazdovia, jaknáhle padly ceny zbožia, vrhli sa na pestovanie cukrovej repy a následkom tohoto pestovania repy vo veľkom bolo to, že sa viac cukru sa dorobilo, než koľko vyžadovala domáca spotreba. A len vtedy, keď štáty videly, že sa zásoby cukru kopia v cukrovaroch, prišly na myšlienku dať cukrovým fabrikám peňažitú pomoc, aby následkom tohoto mohly nakopený cukor lacnejšie dať a tak mu cestu kliesniť do cudzozemska. Čo spravil ale jedon štát, to musely aj iné urobiť, jak len nechcely, aby z cudzozemska dovezený cukor úplne zaplavil krajinu a tak znemožnil dorábanie cukru doma. Z tej príčiny aj Uhorsko musí dať podporu cukrovarom, jak len nechceme to docieliť, aby prestaly pracovať, čím by hospodári utrpeli nepriehladné škody.

U nás sú podpory pre cukrovary aj len preto potrebnejšie, než inde v cudzozemsku, lebo u nás musia cukrové fabriky s väčšími ťažkosťami zápasíť, než v cudzozemsku. U nás má cukrová repa značne menej sladu, než inde, ďalej dovážanie repy do fabrik je drahšie; taktiež ani robotníkov nemajú vždy na porúdzi. Zrejme je tedy, že jak len nechceme nechať padnúť celý cukrový priemysel, že musíme poskytnúť našim cukrovarom podporu.

Opozície vyhadzovaly na oči, že naša vlast týmto návrhom podporuje Rakúsko. Kto takéto niečo tvrdí, ten vedome hovorí nepravdu. Je pravda, že v Rakúsku je viac cukrových fabrik, a tak je Rakúsko aj viac zainteresované týmto zákonom, z toho ale nenasleduje, že rakúske cukrovary dostanú odmeny na ujmu uhorského štátu. Uhorsko dáva odmeny uhorským a Rakúsko rakúskym cukrovarom. A ponevác je v Rakúsku viac cukrových fabrik, a aj viac cukru sa odtiaľ vyvezie, tak ale Rakúsko aj o mnoho viac platí z tých 9 millionov zlatých odmeny než Uhorsko. Z tohoto vidno, že aj táto námietka je bez základu.

Finančný minister touto svojou skvelou rečou jasne dokázal, že odmeny za cukor do cudzo-

zemska vyvezený prospešné sú celej krajine a nielen cukrovým fabrikám. Pevne sme presvedčení, že toto vedely opposície už aj pred rečou finančného ministra, a keď vzdor tomu nepopustily od obštrukcie, nepopustia dozaista ani teraz, lebo im nejde o dobro a blaho vlasti našej, lež len o to, aby hatily činnosť snemu.

Ale nech sa potom opposície nečudujú, keď pri voľbách jedon za druhým poprepadávajú ich kandidáti, lebo voličia chcú pokrok a nie hatenie vývinu vlasti našej a tak ani neposlú do snemu takých ablegátov, ktorí sú krajine len na škodu.

Slovo k rodákom.

Starodávne a pravdyplné porekadlo naše hovorí: «čo nechceš, aby ti iní činili, nečini im ani ty sám.» A kto by nebol presvedčený o pravdivosti tejto výpovede? Ved' jasné a zrejme je, že nemôže a nesmie očakávať pochvalu ten, kto iných tupí, pomlúva a prezíva; že nemôže a nesmie požadovať lásku a dobroprajnosť taký, kto rúznice stvára, rozbíja rozsievá a nenávisť rozširuje. Ale tak je to už na tom našom svete, čím jasnejšie, čím prirodzenejšie je dačo, tým väčšmi a tým skôr sa proti tomu hreší; najsvätejší príkaz sa neposlúcha, najprísnejší zákaz sa ľahkomyselne prestupuje. V takomto nerozváženom pokračovaní vývodí menovite ľudová strana. Všetko čo u iných zazlieva, sama neočate prevádza; všetko čo iným za povinnosť kladie, sama zameškáva; všetko čo od iných neuprositeľne požaduje, sama urobí drží za nepotrebné. Pozrime príklady, máme ich nadostač.

Ako viete, do programu ľudovej strany sa všetko zmestí, i tie najostrejšie protivy musia sa dať pod kňazským klobúkom spojiť. Medzi inými ľudovo-kreštanskými zásadami so zvláštnou obľubou pestuje ona smer protizidovský, takzvaný antisemitizmus. Tento svoj smer aj odôvodňuje tým, že židovstvo ako záhubu kreštanstva vyhlasuje a vystavuje, pravda bez toho, aby pravdu tak závažného tvrdenia dokazovala, alebo aspoň dokazovať sa pokúsila. Tvrdenia toto sa na tom zakladá, že židia neobyčajne majetnú, a neobyčajne vo všetkom vraj spolu držia. To ale nepovie, že naši židia sú usilovní, ba neunavení, pritom ale skromní v potrebách a sporiví i šanovliví vo všetkom, ký div tedy, že sa tak zmáhajú?!

Zazlieva im, že spolu držia, nepovie ale, že je to prirodzený pud sebaobraný pred nápadami antisemitickej strany. To ju ale ani najmenej nehati v tom, aby prívržencom svojim tou istou cestou kráčal nekázala, aby ich nevynaučovala spájať sa s rozhodným cieľom boja oproti židovstvu. Krásna to mravoveda, mravopočestnosť, keď

to urobia židia to je hriech, hanba a záhuba, keď to isté urobia ľudoví kreštania z návodu svojich kňazov, vtedy to už má byť dobrým a spravodlivým, ako aj bohumilým skutkom. Proti nim to isté robiť je neslušné, oni to ale iným smele môžu robiť. Tak vyučujú ľudoví kňazia náš ľahkoverný ľud k jeho telesnej a duševnej záhube.

Keď politický úradník dľa povinnosti svojej a v smysle povolania svojho poučuje ľud v otázkach svetských, politických, to je úradný nátlak, nadužívanie úradnej moci, priestupok, prečin ba zločin najväčší na svete, keď to ale urobí kňaz a k tomu ešte nielen poučenia dáva, ale svoju samovôľu natiska, od ľudu slepú poslušnosť požaduje, a aby takovú vynútil, i tie najsvätejšie veci duchovné za kortesačnú zbroj použije, to je u neho najčistejšie plnenie najsvätejšej povinnosti, je to cnosť, ktorá nesmrteľnosť vydobýva, je to činnosť Bohom predpísaná. Kňazom nie používať svoje politické práva ale také si ako svoju výlučnú vlastnosť osobovať, i to je dovolené, ale ohľadom crkevnej samosprávy samostatnú mienku mať okrem kňazov nesmie nikto iný, lebo to by bol ten najhroznejší hriech na svete. V politike kortesovať smie iba kňaz, lebo len ten je neinteresoovaný, ohľadom cirkevnej autonomie ale zas len iba kňaz, lebo iba ten je v otázke tejto interesoovaný. Rodáci moji, však i vy nahliadate neočatosť takéhoto pokračovania? Však jasne a zreteľne vidíte i vy, že prefikani pohlavári ľudovej strany vás jedine za nástroj používať chcejú, či to už v politike a či na poli cirkevnom? Keď to ale nahliadate, a nahliadať musíte, čo z toho nasleduje? Nasleduje to, aby ste boli obozretní, prozretní a nedali sa nadužívať, nedali sa za nosom vodíť svetským i duchovným komediantom. Máte dosť svedomitých kňazov, ktorí svoje kňazské povinnosti konajú, tých počúvajte. Máte svojich vami volených úradníkov, tých sa poraďte. A varujte sa takých, ktorí to robia, čo nechcú, aby im iní činili.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Predĺženie snemových zasadani. Jako ctení čitateľa vedia, pojednávania snemu sú tak zdĺhavé, že činnosť snemu úplne zaviazla. V takýchto okolnostach povinnosťou vlády je, aby sa postarala o to, žeby snem mohol riadne účinkovať. Účinkovanie snemu zastavila obštrukcia, treba tedy tomuto zlu odpomôcť.

Tým cieľom, aby sa tomuto zlu, ktoré hatí riadnu činnosť snemu, odpomohlo, vydržiavala liberálna strana v pondelok večer poradu, na ktorej ministerský pred-

seda dal na známosť liberálnemu klubu, že na utorkovom zasadnutí snemu zadá návrh, aby sa zasadania snemové o jednu hodinu predĺžili, t. j. aby miesto do druhej trvaly do tretej hodiny odpoľudnia. Jak by ani toto predĺženie zasadania nevedlo k cieľu, to jest žeby snem ani vtedy nebol vstave prácu svoju riadne vybavovať, tak vláda bude nútená ráznejšie kroky porobiť, pretože to nemožno trpeť, aby obštrukcia opozícií znemožnila konštitucionálny život u nás.

Tento návrh, ktorý liberálna strana na porade jednohlasne prijala, predniesol ministerský predseda v sneme v utorok; na žiadosť opozícií bude ho snem ale pojednávať iba v stredu.

Vláda týmto návrhom spravila prvý krok k tomu, aby zabezpečila riadnu prácu snemu. Predĺženie snemových zasadani o jednu hodinu je tak ľavý prostriedok k prekazeniu škodnej obštrukcie, že to ani najzafatejší nepriateľ nemôže považovať za ukrutnosť. Čo robia opoziční vyslanci? Hovoria siahodlhé reči len tým cieľom, aby čas mrhali, vláda im tedy chce predĺžením snemových zasadani poskytnúť príležitosť, aby sa mohli do chuti vyhovoriť. Predĺženie snemových zasadani vynahradí aspoň čiastočne ten čas, ktorí opoziční vyslanci premrhajú rozpovedaním už viaceráz počutých rečí.

Každý priateľ slobody len chváli vládu, že proti obštrukcii uviedla najprv iba takýto ľavý prostriedok. Vláda nechce potlačiť slobodu slova, keď sa ale reči šíria do nekonečna, keď sa šíria na ujmu výsledku, povinnosťou jej je postarať sa o to, aby zmrhaný čas bol nejak nahradený, a to sa stalo predĺžením zasadani.

Oppozičné časopisy vidia v takom ľavom, slobodomyselnom kroku ústupnosť vlády. Tento slobodomyselný krok vlády neznamena ústupnosť, lež len poskytuje opozičiam príležitosť, aby si zavčasu rozmyslely, či aj na ďalej chcú hatiť prácu snemu, alebo či, príjdu k rozumu, neuznajú za lepšie pojednávať dľa parlamentárnych pravidiel, že totižto menšina nesmie nikdy násilím prekaziť, aby vôľa väčšiny prišla k platnosti. Vláda nemá príčiny k ústupnosti, lebo veď každý vie, že návrh o dani od cukru je z hospodárskeho stanoviska osožný, a aj to vie každý že 16-ty odsek návrhu o uvedení do života trestného pokračovania nepotlačuje slobodu tlače, a keď opozície proti týmto návrhom zaviedly obštrukciu, tak tým len škodia krajine a následkom toho ony musia upustiť od tohoto škodného kroku.

Voľby na katolícky kongress sa teraz prevádzajú. V Budapešti zvíťazil mešťanosta Josef Márkus gróf Ferdinand Zichy a gróf Mikuláš Móric Eszterházy. Z vidieku ešte len z niektorých strán prišly zprávy o voľbe. O výsledku volieb v budúcom čísle zmienime sa obsírnejšie.

Návrh o predĺžení snemových zasadani začal snem v stredu pojednávať. Priatelia pokoja ufali sa, že opozície návrh ministerského predsedu bez dišputy prijmu. Človek mieni, a zaslepenosť opozícií mieni; opozície aj

proti tomuto návrhu zavedú obštrukciu a aspoň dva týždne budú ho pojednávať. Sú to smutné pomery, keď niekoľko ľudí chce zastaviť prácu snemu.

Úfame sa, že vláda vidiac zatatosť opozícií, uvedie do života prísnejšie poriadky, ktoré zabezpečia riadny beh snemu.

Politický stav v Rakúsku. U nás dosiaľ vypovedali prácu iba rozličného druhu robotníci, v Rakúsku zašli o pár krokov ďalej, tam štrajkujú predstavenstvá nemeckých miest. V Česku tak ďaleko postúpila rozhorčenosť, že sa predstavení nemeckých miest osvedčili, že do tých čias nebudú prevádzať úradné výkony, pokiaľ vláda neztiahne rečové nariadenie, ktoré urovnoprávnilo nemeckú reč s českou.

Vyjednávajú o pokoj medzi Tureckom a Gréckom ešte dosiaľ nenie ukončené. Turecko jaksí nevie sa uspokojiť s tými podmienkami, ktoré mu predostreli vyslanci veľmocí.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne dňa 13. júla. Zpráva o snemových pojednávaniach mala by byť jednou z najzajímavejších a teraz je pravým opakom toho, tentoraz je jednou z najnudnejších. Rečníci od 30. júna ustavične opakujú jedno a to isté. A keď povedia aj niečo nového to nepatrí k veci, to je len preto povedané, aby sa čas miňal.

Prvým rečníkom bol dnes *Lepsényi*. V dlhej reči, na ktorú nikto nebol zvedavý, odôvodnil, prečo neprijíma pojednávany návrh zákona. Podal návrh, aby sa návrh zákona o dani od cukru až potom pojednával, keď vláda uviedla do života bursovú daň a keď znížila pozemkovú daň.

Franc *Blaskovics* dokazuje, že sa u nás pestuje pomerne dosť málo cukrovej repy a tak niet žiadneho oprávneného základu k tomu, aby cukrové fabriky dostaly od štátu pomoc. Návrh neprijíma.

Zasadnutie snemovne dňa 14. júla. Včera hovorili len dvaja rečníci, dnes ale piati. Keby ale ani jeden nebol hovoril, svet by tým nebol nič stratil. Najúprimnejším z pomedzi rečníkov bol Ján *Hock*, ktorý do prosta povedal, že opozície vlastne nebojujú proti návrhu o dani od cukru, lež len preto, že vláda nechce vynechať 16-ty paragraf z návrhu zákona o uvedení do života trestného pokračovania.

To je potom rozum, opozície nechcú pri prejať krajinu osožný a potrebný zákon o dani od cukru len preto, že vláda chce iným návrhom zákona prekaziť a zamedziť nadožívania tlače.

Zasadnutie snemovne dňa 15. júla. Dnes rečníci: Ján *Wittmann*, Julius *Gullner* a Ludvik *Messlényi*. Prvý rečník zaoberal sa s voľbami. Tie patria sem práve tak, jako pášť na oko.

Gullner dokazoval, že návrh neprospeje našim gazdom. Tomu pravda nik neuveril, ba ani sám rečník to neveril.

Konečne *Meszlényi* rozpovedal viac žartov a soznal, že opozície budú proti každému návrhu brojiť, čoby bol hneď seba lepší, len preto, aby vládu zrútili. Toto je aspoň úprimná reč; z tejto vidia et. čitatelia, že opozíciám nejde vážne o dobro krajiny, lež robia len ťažkosti vláde.

Na konci zasadnutia interpelloval Štefan *Rakovszky* v záujme tehliarskych robotníkov, ktorých stav vylíčil veľmi v tmavom svetle.

Zasadnutie snemovne dňa 16. júla. O dneskajšom zasadnutí tiež nemožno nič zvláštneho povedať. Hovorili štyria rečníci. *Ján Asbóth* narádza vláde, aby na tom nástojila, žeby všetky štáty prestaly platiť odmenu za vyvázané články.

Visontai rozhodne je proti smluvám fabrikantov, ktorými tlačia cenu repy.

Hovorili ešte *Móric Putnoky* a *Karol Kálmán*. Ten prvý krátko, a to mu treba za zásluhu počítať. *Kálmán* ale povedal veľmi dlhú reč, ale aj brozne prázdnu. Tento pán ľudový vyslanec nehanebne kradne čas snemu.

Zasadnutie snemovne dňa 17. júla. O dneskajšom zasadnutí tiež nemáme čo povedať. Hovorili dvaja rečníci *Štefan Fay* a *Gejza Polónyi*. *Fay* odporúčal, aby vláda namiesto podporovania cukrového priemyslu podporovala radšej malý priemysel. *Polónyi* povedal dlhú reč, a jako všetky dlhé reči, tak aj táto bola bez obsahu. Na konci zasadnutia interpelloval vyslanec *Ludvik Olaj* ministerského predsedu v záležitosti zametnávania cudzozemských robotníkov pri železničných prácach a ministra vnútra v záležitosti sriadčovania politických kruhov.

Zasadnutie snemovne dňa 19. júla. Dnes odpovedal finančný minister na námietky, ktoré opozícií vyslanci dosiaľ predniesli proti návrhu. Reč finančného ministra tak účinkovala na opozície, jako čoby ich bol niekto ľadovou vodou obliat. Finančný minister v svojej odbornej reči dokázal, že všetky tie námietky, ktoré opozície predniesly proti návrhu sú úplne bezzákladné. S rečou touto obsérnejšie zaoberáme sa v prvom článku. — Po finančnom ministrovi hovoril *Oskár Ivánka* a *Ludvik Biró*.

Následky štrajku poľných robotníkov.

Žatva, ktorá sa na Dolniakoch započala o *Petre* a *Pavle*, je zväčša už dokončená a k tomuto možno doložiť i to, že je skončená v poriadku, lebo buď *Bohu* chvála obavy, ktoré prechovávali gazdovia následkom hlásania štrajku poľných robotníkov, keď neboly i bez všetkého základu, predsa sa nedokázaly byť vážnymi. Napriek tomu, že štrajk vypukol na mnohých miestach, gazdovia spratali svoje úrody s pomocou

robotníkov z iných strán a pomocou strojov a škodu utrpeli zas len chudobní ľudia.

Veru, škodu utrpeli zas len chudobní ľudia, robotníci, tí, ktorí v svojej duševnej temnote slepo nasledovali hlavnomestských agitátorov socialistických bez toho, aby si boli len trochu rozvážili svoje počínanie. Lebo čože dosiahli, nič, zhola nič, ani mravne, ani hmotne. Vláda postarala sa, aby úroda hospodárom nevyšla na vnivoč zaopatrením robotníkov z iných strán a čo zámožnejší hospodári kúpili si stroje na kosenie, mlátenie, viatie. Štrajkom na jednotlivých miestach docielili teda robotníci to, že takí gazdovia, ktorí si kúpili teraz pomocné hospodárske stroje, nepotrebovali ku žatve ani tretinu toľko robotníkov, jako predtým a že viac nebudú potrebovať ani v budúce roky je isté, ako že je slnko na nebi. Toto je ale zároveň výstražný úkaz pre poľných robotníkov. Jestli robotníci i naďalej budú kráčať po bludnej ceste, hospodári tým viac budú sa hľadať zaopatrit hospodárskymi strojmi a taktosa zbavia i starosti zaopatrovania väčšieho počtu robotníkov i obáv pred výhrazkami robotníkov že budú štrajkovať. A to znamená nevyočítateľnú škodu pre chudobný ľud, ktorý sa pracou svojich rúk živí. Ani len pomyslieť nechceme na tie škody, ktoré by povstaly pre chudobný robotnícky ľud, keď by hospodári a veľké panstvá pokračovali v kupovaní pomocných hospodárskych strojov. Je síce pravda, že nateraz kosiace stroje nestoja na tom stupni dokonalosti, žeby všetkým požiadavkám vyhoveľ, ale ľudský um neodpočívá a jakonáhle sa ukáže väčšia potreba kosačiek, tak je cele isté, že behom veľmi krátkych čias budú kosačky tak zdokonálené, že sa ich práci nevyrovná práca ručná.

Teraz pozrime jaký osud očakáva tých, ktorí štrajkovali. Robotník, ktorý žije z práce svojich rúk, ak nezarobí, nemá z čoho žiť. Cez zimu, obzvlášť poľný robotník máva málo práce, sotva že si môže toľko zarobiť, koľko potreboval k vyžitiu. Treba odev, obuv a deti pýtajú chleba; v nádeji na väčší zárobok cez žatvu urobí sa malá dlžoba. Pred žatvou príde do obce človek, ktorého tam prv nikdy nevideli, porozpráva sa s vývodiacimi robotníkmi, svolajú ľudové vraj shromáždenie a keď také slúžny v prospech samého ľudu nepovolí, idú z dom do domu a nahovoria koscom, aby do práce keď nadíde čas, nestali, ale aby žiadali siedmy alebo ôsmy diel z úrody a zvučnými slovami predstavujú udivenému robotníkovi ako sa gazda naľaká a jako ochotne dá i siedmy diel z úrody, len aby mu zbožie nevyšlo na zkažu na poli. Úbohý robotník uverí, nestane do práce, žiada ôsmy diel z úrody bez toho, aby oprávnenosť svojej žiadosti vedel dokázať, gazda žiadosť odopre, dostane robotníka z iných strán

alebo objedná stroj, posväza úrodu bez tolkej škody než jakú by mu bolo učinilo vyplnenie požiadavok robotníka, gazda ostane na suchom, robotník ale bez práce, bez zárobku, bieda zaklope na dvere a úbohý robotník svoj, i tak nie ružový stav urobil trnistým. Takýto bol priebeh štrajku všade, kde robotníci zastavili prácu. Jaké poučenie teda z toho vyplýva? To, že robotník keď vidí, že jeho práca nenie tak odmenená jako sa dľa zásluhy vyžaduje, nech sa so statkárom vyrovná priateľskou cestou, ktorá jedine vedie k cieľu a nech má pred očima i to, či vôbec a jaké veľké povýšenie svojej mzdy žiadať má. Lebo na príklad žiadanie siedmeho alebo ôsmeho dielu z úrody je hotové *delenie sa gazdu s robotníkom*. Povážme, že ten gazda, ktorý by dal každú siedmu alebo ôsmu mericu úrody robotníkovi, musel by vyjsť behom veľmi krátkeho času na nivoč preto, lebo zo siedmich alebo ôsmich častok svojej úrody musí platiť daň, assekuráciu, držať riadnych sluhov, statok, previesť jarné a ozimné práce poľné, a potom kde je domácnosť jeho samého a kde sú úroky, ktoré by mu doniesly tie peniaze, za ktoré by svoje gazdovstvo predal. Keď všetko toto i ten najzavedenejší robotník uváži, uzná, uznať musí, že jeho žiadosť nemožno splniť ani pri najlepšej vôli.

Rozumie sa, my týmto ani najmenej nezastávame gazdov proti *oprávneným* požiadavkám robotníkov. Nie. Žiadosť, ktorá je oprávnená, má byť splnená aby nepovstaly nesváre. To hovorme preto, lebo na dvoch gazdovstvách panoval ten zlý zvyk, že sa od koscov za štrnásť diel žiadalo postavenie a zaopatrenie prinajmenej dvesto tristo ostrmov a vykopanie dvadsať, tridsať hlbokých jam pre ukvasenie a uležanie krmu, obzvlášť pre takzvanú čalamádu. To je už žiadosť neoprávnená so strany gazdovstva, keď vezmeme do ohľadu ten čas, ktorý vyžaduje vykopanie jamy v homočnatej pôde Dolnej zeme. Rozumie sa, tam gazdovstvo prostredníctvom úradných medzítok popustilo zo svojich prehnaných žiadostí.

Z podaných riadkov vidno, že štrajk pre poľných robotníkov nenesie nič dobrého a vrhá ich do veľkej biedy, ktorú štrajkujúci robotníci už teraz pocítia. Večnou pravdou ostane, že najlepšia cesta je cesta prostredná. Keď robotník vidí, že je uskodnený, nech sa hľadá priateľskou cestou vyrovnáť, nech sa s dôverou obráti na zkušenejších ľudí svojej obce, na rychtára, na notára, na slúžneho, ktorí mu zaiste poslúžia dobrou radou v podobných záležitostiach, ale nech nikdy nepočúva rady rozličných tlčubov, od ktorých nikdy nič dobrého nemôže očakávať.

DOPISY.

Orava, dňa 12. júla 1897.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Včera sme boli účastní peknej, zaujímavej slávnosti, cirkevná časťka jej vybavovala sa v námestovskom kostole, ktorý na tento deň bol preplnený. Novovysvätený kňaz R. G. odbavoval svoje primície, prvú obeť nekrvavú prednášal Pánu Bohu. Kázeň mal farár zaka-meňánsky; kázeň podobnú som už dávno nepočul. Bolo mnoho kňazov, bol by som si ale prial, žeby všetci oravskí, ba všetci horňouhorski kňazia, — ktorí počas volieb vyslaneckých tak nesvedomite ľud fanatisovali, balamútili a bláznili, — aby všetci boli poslúchali túto kázeň a aby počuli z úst svojho spolukňaza, čo je povolanie kňazské?! Hľadal som medzi dosť pekným počtom kňazstva, zdálož tí, ktorí tak veľkú úlohu hrali, tak veľkú účinnosť preukázali zbieraním obetí pod ľudové prápory, či reči kazateľa majú a jaký účinok na nich? City, ktoré ich tvár prejavovala nejdem opisovať, ale len to musím pripomenúť, že v takejto škole vyučený, takýmito kázňami cvičený kňaz, — jako bola kázeň táto — stane sa opravdovým apoštolom, opravdovým nasledovníkom Krista, skutočným lekárom a otcom svojich zverených ovečiek.

Kázeň učinila veľký dojem na všetkých poslucháčov a viem, že mnohým dlhé časy zostane v pamäti.

Po skončených službách Božích nasledovala hostina u rodičov primicianta. Tu odznel jeden prípitok nie primeraný slávnosti, lebo sa už zamiešala politika. Rečník chcel mladého kňaza poučiť, že na politickom poli — bárs to zjavne nevy povedal, ale predsa zaobalene predniesol — jako sa má držať? Ktorú politickú stranu zvolit? Myslím ale, že mladý kňaz na to nedá nič, a bude sa chovať dľa kázne, ktorú počul v kostole, a nie dľa tej, ktorú počul pri pohári. Po obede dali sa do tancu, takže zábava trvala do polnoci.

Ponevác z nášho okolia málo sa dočítam v novinách, teda aspoň o našich úrodách niečo pripomeniem.

Chvalabohu, požehnanie na poli dáva úfnosť a výhľad na dobrú žatvu. Trávy, zbožia, zemiaky, kapusty sú pekné, len by kamene neprišiel. Časy sú dobré, sená sa nám azda tiež vydaria.

S úplnou úctou

Ernest Pritomný.

Úverkové spolky.

Z poverenia «Gazdovského spolku trenčianskej stolice» napísal
Rudolf Eördögh, veľkostatkár.

V položení dedinského obyvateľstva je tak mnoho nesnádze, ktorá v ceste stojí pozdvihnutiu lepšieho blahobytu, že vskutku čudovať sa musíme nad tým, že gazdovia niektorých našich vidiekov už dávno nevysli na nivoč.

Hlavná príčina upadnutia gazdovcov našich beh sveta neznajúcich je: že pri mnohostrannom rozvojení ich života, následkom nimi samými zapríčineného sklamanania sa, ich chtivosť ku práci zmalátneje a omdleje.

Tak ku príkladu sedliactvo nášho kraja neľakostne zachvátila malomyselnosť a zmalátnenosť, že v páde kse-

kúcie neplatí, ale čaká, kým proti nemu prevedú sa všetky, zákonom predpísané postupy až po licitáciu. No a koniec tohoto pokračovania je, že často pri 40 zlatovej podlžnosti pod eksekúciu vzatý voz a zásoba hnoj — ponevác krom kreditora iní ku licitácii sa nedostavia, predá sa za 2 zl. Týmito 2 zlatýma nezaokryjú sa ani útraty, vzdor odpredaniu voza a zásoby hnoj, 40 zlatová dlžoba i naďalej pozostane.

Takto drží vo svojich rukách kreditor svojho nemotorného dlžníka zatiaľ, kým opakovaním takýchto eksekúcií majetok jeho ku sebe nezdrapil, a prinúti o dom a pozemok ošarpaného sedliackeho gazdu — siahnuť po žobráckej palici.

My ale nechceme sa zapodievať podobnými, smutnými príkladmi, cieľom naším radšej je rozlúštenie tej otázky: že jako by sa dala obžiť u týchto hospodárov chuť ku životu a ku práci, a dať im na srozumenie, že len tí upadajú hlboko a zahynú riadne, ktorí nechceli sa vžiť do nového spoločenského poriadku a okolností, alebo s nimi nevedeli sa porátať; tie staré dobré časy už sa pominuly, v ktorých sused suseda bez všetkej obligácie z nedostatku vypomohol; podozrenie a nedôvera zahryzla sa všade na miesto starodávnej dôvery.

Preto snád predsa zbytočné by bolo želať si nazad tie starodávne dobré časy, lebo veď v ľuďoch ešte aj teraz bije dobrého srdca šľachetný cit, len že tento uprostred pokročilého spoločenského poriadku a požiadavok veku, usiluje sa teraz inými prostriedkami odopmähať nesnádzam nižšej vrstvy, jej krušnému postaveniu a pomerom.

Náš priestor je tu o mnoho užší, než aby sme prednášať mohli behom tisícročí stále účinkovanie šľachetných citov srdca ľudského, dost bude snád na to upozorniť, že v kolískovom veku človečenstva — jako to u divokých národov ešte dnes nachodíme — chyteného nepriateľa jednoducho sožrali, a nepriateľom bol každý človek, ktorý nepatril ku rákošu. Jak velikánsky bol to už pokrok, keď rákoš chyteného nepriateľa nesožral ale spravil ho otrokom a ku práci ho prinútil. A zase stálo to prácu storočí, kým otroctvo zamenilo sa v ľahodnejšie poddanstvo, ku ktorého oslobodeniu, čo najveľbnejšiemu a najľudskejšiemu výdobytku nášho storočia, skromne pridružuje sa narodenia dnešného veku: sdružovanie sa na pozdvihnutie hmotného stavu, čo bude vlastne hlavným predmetom nášho pojednávania.

Starodávna zkušenosť učí, že človek sám o sebe je slabý, neschopný, sdružený s inými je mocný a silný, v spoločnosti s inými nepozná neprekonateľnú úlohu v tomto ustavičnom boji, do ktorého vnútily ho nepremennité zákony prírody; telesne slabého človeka malý víchor sraží s nôh, keď nie je vedľa neho mocná ruka, ktorá podporuje jeho udržanie sa. Tak je to aj s človekom hmotne slabým, len nejak nepriaznivé okolnosti už ho do biedy uvalia, naproti tomu pomoc, jeho spolubratov, čo člen malá materiálna, oslobodí ho od nesnádze a postaví ho môže na nohy.

To, že slabý človek najde spolubratov, učí nás duch krestanstva, ktoré krestanstvo v spoločnostiach oslavuje svoje víťazstvo. „Miluj blížneho svojho, jako seba samého“ na tomto učení zakladá sa aj myšlienka spoločnosti.

Velkú včaku zaslúžia prední mužovia naši, ktorí v záujme spoločnosti sa, nastúpili pole skutkov a chcjú vykázat tú istú cestu, ktorá malých gazdovcov našich učiní mocnými, svalovitými a samostatnými a tak vedie ich ku cieľu dokonalosti.

Úloha spolkov všeobecne je dvojaká, asice: mravná a materiálna. Mravná úloha je pri každom spolku tá istá, avšak úloha materiálna mení sa dľa toho: jako sriadil sa spolok.

Tak rozoznávame spolky: kreditné, potravné, skladné, zabezpečujúce atď.

My rozjímať budeme o kreditaom spolku ktorého hlavným cieľom je: aby pre svojich členov zaopatril ku vedeniu gazdovstva potrebný kapitál; lebo nenie dané každému človeku, žeby mal peniaze; naproti tomu v knihách osudu nikde nenie napísané to, že kto chudobným sa narodil, nemal by byť vstave spôsobom svojim istý majetok si zadovážiť. Krom peňazí ale ku hospodáreniu potrebná je aj schopnosť, dostatočná energia a pevná vôľa. Opierajúc sa o toto posledné naše tvrdenie, kladieme zvláštnu váhu na to, aby spolky svoj bezprostredný cieľ obrátili na pozdvihnutie schopnosti a hospodárskej umnosti svojich členov. Kreditnému (úverkovému) spolku preto dávame prednosť nad inými peňažnými ústavami, lebo tento stará sa o to, aby požičky ním dané, upotrebené boly ku zodpovedným hospodárskym cieľom, teda aby boly prospešné pre požičku berúcich, tak aby hospodár, ktorý stal sa dlžníkom viac dôchodku mal, jako od požičaného kapitálu na úrokoch platí; sporiteľňa verabože málo stará sa o to, že načo obráti dlžník požičku, len na to pozoruje, aby peniaze jej dobre a isto boly uložené.

Tak myslíme, že dnes ťažko najdeme človeka dobroserdečného, ktorý by si neželal rozkvetu spolkov; už aj korunované hlavy počínajú pozornosť svoju obracať na túto šľachetnú ustanovizeň; lebo jako to v novinkách čítame, Vilhelm II., cisár nemecký dňa 7. februára t. r. osobne bral podiel v hospodárskom zasadnutí rady krajinského ekonomického kollegiuma, ktorého zasadnutia najväžnejším predmetom bola prednáška profesora Sevinga o vskutku báječnom rozvoji pruských spoločenských záležitostí. V roku 1891. bolo v Nemecku 3600, v roku 1895. 9000 spolkov, v min. roku obsahoval majetok jeden miliard mariiek. Alebo snád nie sú známe pred nedávnom v našom krajinskom sneme v záujme spolkov povedané o hlbokjej znalosti svedčiace reči, dľa ktorých ku napraveniu nesnádzi malých hospodárov v prvom rade povolané sú spolky? Lenže i tu nachodia sa do baránkovej koži zababušení vlci, o ktorých sme povedať môžeme: nech chráni nás Pán Boh od dobrých priateľov, s nepriateľmi našimi vybavíme si vec sami.

(Pokračovanie nasleduje.)

BESEDNICA.

Lovecká poviedka.

Napísal Al. Budišev.

Bol som u Ašmetova po prvú. Bolo nás šesť. Raňajkovali sme pečenku a na vyzvanie hostiteľa odobrali sme sa do jeho chyže, pretože vydat' sa na lov tetrovov, k vôli čomu sme sa síšli u Ašmetova, bolo zhora nemožné. Ľahký, severo-východný vetrik, ktorý dul od rana, premenil sa náhle v búru a pokryl celú oblohu čiernymi mrákami. K dovŕšeniu všetkého nastal dážď, chladný a neprijemný, aký býva v auguste, bez hromobitia a blesku, nudný a jednotvárný, ktorý šľahal zem s pochmúrnou vytrvalosťou. Posadili sme sa na stoličky a hostiteľ Ašmetov, vysoký, štyridsaťročný počerný človek statnej postavy, posadil sa na malú stoličku vedľa svojho priateľa Severceva, ktorý známy bol svojou hašterivosťou. Zapálili sme si cigarety a hromžili sme na špatný čas; hneď sa tiež začalo rozprávať o udalostiach v Európe, o anarchistoch, trestu smrti a podobné.

Severcev, maličký a chudý človek s oholenou tvárou, rozhorlil sa zo všetkých najviac, hádal sa so všetkými odrazu a na všetkých díval sa s nenávisťou. Ašmetov sedel tu, púšťajúc kotúče dymu a hrýzol koniec cigary a ľahostajne díval sa na Severceva. Severcev ale kričal:

„Dľa môjho náhľadu trest smrti je nespravodlivý z tejto príčiny: vrah vrhá sa na svoju obeť skoro vždy neočakávané a je s ňou rýchle hotový, kdežto zákon núti odsúdencu, aby sa trápil čakáním na smrť za niekoľko dní. Tu, ako vidíte, spravodlnosť je porušená. Áno, pánovia! Keď je trest smrti nútený, ver je lepšie ubičovanie (zbitie na smrť hneď); jeden, dva, tri — a všetko je odbudnuté.“

Severcev bubnoval prstami na stole. Ašmetov lenive sa potiahol.

„Dovol,“ riekol na to. „Keby odsúdencovi bolo dané na vybranie, či má byť odpravený dnes a či zajtrá, vždy vyvolí si zajtrá, lebo človek je bytnosť ľahkoverná a do posledného okamihu očakáva, že bude nejakým zázrakom zachránený. Vravím to preto, že sám nachádzal som sa v postavení odsúdeného k smrti.“

Oči Ašmetove zahorely; prehodil cigaru z ľavého kúta úst do pravého. My ale rozpačite podívali sme sa na seba.

„Áno, áno,“ opakoval Ašmetov, dívajúc sa na nás už vyhasnúcimi očami, „bol som odsúdený k smrti, a jestli si to prajete, vyrozprávam vám to.“

„Rozprávajte, rozprávajte,“ ozvalo sa so všetkých strán izby.

Ašmetov rozdýmal fajčiacu cigaru. Severcev na prstoch odišiel do oddialeného kúta a sadol si tam na stoličku.

„Pred desiatimi rokami,“ začal Ašmetov, „zastával som úrad vyšetrojúceho sudcu. Áno, pánovia. V tom čase, t. j. v polovici augusta lovil som tetrovky na lesnej vili Ilja Petroviča.“ Ašmetov vypustil kotúč dymu a kývnul hlavou na môjho suseda v pravo, Konopliánikova.

„Villa tá,“ pokračoval ďalej, menuje sa „Samota“; miesta sú tam pusté a tetrovky je tam mnoho. Dľa svojho zvyku odobral som sa na lov pešky, zabudol som sa a večer prekvapil ma v lese. Rano bol deň jasný, ale k večeru, bohvie zkaďe, prihnaly sa mrá-

kavy, zaburácal víchor a spustil sa dážď. Dážď nenaďale sa premenil v lejak, s rachotom hromu a bliskanim, studený a vytrvalý, ktorého kvapky dopadaly na mňa ako broky. Vietor sa soslil. Preháňal sa po lese s hvizdotom a syčaním ako nejaký lupič, lámal suché vetve, hnal do výšky listy a srážal mi čiapku. V lese nastala tma; rozložila sa po celom lese ako z brehu vystúpené more. K dovŕšeniu všetkého môj pes, ktorý krátko pred dažďom vypátral zajaca, neprišiel na moje zavolanie. Patrne stratil moju stopu a v búre nepočul moje volanie.

Kráčal som pomaly, vlečúc za sebou unavené nohy; vyhládka na prenocovanie v lese nijak ma netešila. Zrazu spatril som ohníček, ako by horelo uhlie. Zastavil som sa a uprene díval som sa do temnoty. Dážď padal na mňa i ďalej ako olovené broky; vietor šumel, ako by okolo mojich uší letelo neščíslné množstvo nafakaných vtákov. Namáhal som oči, ale nespatriť som nič krome dutnajúceho uhlika na zemi. Prečo neuhasl dážďom? Postúpil som ku predu, ale v tom okamihu rozdelila sa obloha a hadovi podobný blesk osvietil okolie. Použil som toho okamihu, rozhlíadal som sa a sozľal som príčinu, prečo uhlie nevyhaslo.

Predo mnou rozkladalo sa neveľké priestranstvo, na ktorom vo vzdialenosti niekoľkých krokov stála podzemná búda, jakú shotovujú si k letnému bydleniu uhliari. Uhlika dutnalo pri vchode pod slamenu strechou koliby. Spatriť som naposledy dvúch chlapov, sediacych na zemi pri uhli. Jeden z nich mal žlté nohavice. Šiel som smerom k ohníčku, dúfajúc, že schovám sa pred dažďom a strávim noc v spoločnosti tých ľudí. Pri vchode zarazilo ma zavolanie: „Kto to?“

„Lovec,“ odpovedal som, šýbajúc sa, aby mohol vniknúť do koliby.

Bol som pod strechou.

„Som lovec, ktorý bol dažďom premoknutý ako pes,“ opakoval som, sklepačujúc sa, pri čom daždivé kvapky dopadaly na uhlie a v kolibe sa pritom ešte viac sotmilo.

My sme drevorubači,“ zaslúchol som, „posadte sa a dajte nám niekoľko krajciarov, koliba je pekná, lebo bola len lanského roku uhliarimi spravená.“

Postavil som dvojku pušku do kúta, aby si obríal nad uhlím preziabie prsty. Chlap v žltých nohaviciach vstal; bol bosí a jeho nohy, hrubé ako psie tľapy, byly dodriapané a plné boliačok okolo členkov. Tvár jeho posiaľ som nespatriť, lebo dutnajúce uhlie osvecovalo len podlahu koliby. Chlap v žltých nohaviciach vrazil k súdruhovi:

„Hod' chrasti do uhlika, chlapčisko!“ a začal chodiť z kúta do kúta.

Chlapčisko hodil na uhlie niečo vlhkého chrastia. Nechytlo sa, ale len dymilo sa a práskalo.

„Máte peknú pušku,“ ozvalo sa z kúta, a hlas zdal sa mi teraz byť povedomým. „Pekná dvojka, od zadu k nabíjaniu.“

V hlase hovoriaceho bolo znať posmech; opäť zdal sa mi byť dobre známym a z neznámej príčiny pojala ma hrúza. Chlap v žltých nohaviciach, prezerajúc si nabitú pušku, postavil sa pri ohni chrstom k východu. V tom okamihu vlhké chrastie chytilo sa plameňom. Podíval som sa na chlapa, ktorý prezeral pušku a stál som ako stĺp.

„Veď som Pompej, vaše blahorodie!“ riekol s dobromyslným úsmevom.

Áno, bol to Pompej. Mal na sebe žlté trestnícke šaty a jeho nohy byly na členkách rozodrané okrami. Dal som ho zavreť rok pred touto schôdzkou pre ľúpežnú

vraždu, ktorú spáchal na starene Ščedrikovej, u ktorej slúžil ako sluha. Vyšetrovanie trvalo dlho, ale dôvodov proti nemu sobraných bolo mnoho. Pompej bol odsúdený k nútenej práci vo vyhnanstve. Uprehol zo žalára a teraz som sa potkal s ním v lesnej kolibe. Dával som sa na neho, cítiac že je treba niečo povedať alebo vykonať, ale nemohol som najst nič príležitostného. Zdá sa, že dosť hlúpe som sa usmieval. Pompej otočil dvojku, zahatujúc východ. Plameň z uhliá ožiaril jeho chudú a žltú tvár, nebolo na nej skutočne nič hrozného, zvieracieho, krvežíznivého. Len zvyk, že mačacím spôsobom prižmuroval oči, činil jeho tvár nepríjemnou.

„Ja vás usmrťm, vaše blahorodie,“ vravel vesele sa usmievajúc. „Inak mohli by ste nás udat,“ doložil.

„Teraz je to nie možno,“ ozval sa jeho súdruh, ktorý sedel vedľa mňa a pilne hrabal tenkou vetvičkou v popole; „teraz je to nie možno, či nepočuješ, ako prorok Eliáš hromom rachotí?“

„Usmrťm jeho blahorodie pred svitaním,“ podotknul Pompej. „Ušetril by vás, ale nenie možno: povinnosť!“

Pompej jedným okom chytrácky podíval sa na mňa. Zdá sa, že vtipkoval, keď mi pripomenul slová, ktoré som predniesol vo vyšetrovaní jeho záležitosti. Ukázal na tmavý kút koliby.

„Choďte ta, vaše blahorodie a spíte sladko. A ty chlapče sossím s jeho blahorodia všetko zbytočné.“

Sedel som tu bľadý a sklúčený, usmievajúc sa skrivenými ústami.

„Prečo ma chcete usmrťm?“ zašeptal som. „Prepusťte ma, bratia.“

Pompej pokrčil ramenami.

„Nemožno, povinnosť.“

Chlapčisko pristúpil ku mne a dotknul sa môjho ramena.

„Prosím, vaše blahorodie.“

Podíval som sa na neho. Jestliže Pompej nebol hrozný, chlapčisko bol opravdu úbohý. Bol malej postavy, chudý a oblečený v handry. Jeho tvár, na brade holá, bola svrážkovaná ako pečené jablko. Dva predné zuby mal vyrazené. Chvilami sa zdalo, že držal v ústach akýsi uhol.

„Prosím vaše blahorodie,“ ponúkal ma.

Nasledoval som ho do najvzdialenejšieho kúta, klesol som na hlinenú podlahu a „chlapčisko“ stiahol so mňa čizmy, lovecký kabát a nohavice nežne a fajne, ako posluhujúci komorník, dotýkajúc sa mojich rúk a nôh. Na to vzdialil sa odo mňa, vzal so sebou svoju loveckú kapsu a doháňový vaček. Pompejovi odovzdal kabát a čizmy, sebe nechajúc nohavice, ktoré si i hneď obliekol na svoje handry. Na to oba posadili sa k dutnajúcemu uhliu a vytiahnuce z kapsy studené zákusky, jedli ich hltave, cucajúc modzog z baraních kostí. Nezadlho zedli všetko, do posledného kúska a zapálie si moje cigarety, začali hovoriť nesrozumiteľnými mne slovami, snáď zlo-dejskou rečou. Na kline Pompejovom leskla sa hlaveň mojej dvojky. A ja ležal som na vlhkej zemi koliby len v spodnom prádle, sekajúc zubami hrúzou a mrazom a i premýšľajúc, ako by sa dostal z tejto prekliatej pasce. Ale rozum môj bol bezmocný a studený pot vystúpil na čelo od napnutia a zdesenia. Naslúchal som vitie búre. Tak zúrila, nie ale boľastne a teskne, ale zlostne a vífzostlano, ako čarodejnica, zmámená nečistými vášňami. V kolibe bolo vlhko ako v hrobe. Moji strážcovia dosavaď sedeli pri dutnajúcom uhli, fajčiac cigarety. Chvilami sbierali so zeme ohlodané baranie kosti, rozbrýžali ich ako psi a vycuclávali modzog.

„Počujte,“ povedal som, „dám vám tisíc rublov, sám vám ich sem z domu donesiem, len ma pusťte na slobodu!“

Poskakoval som, mojím nohám bolo na studenej podlahe nevoľno.

„Oklamali by ste nás,“ odvetil na to s úsmevom Pompej.

„Prisahám! Chcete? Dám vám dva, tri, sedem tisíc rublov!“

Chcel som klesnúť na kolena.

„Lahnite si, vaše blahorodie na svoje miesto,“ zvolal Pompej, „sice ináč vás hneď zastrelím!“

Zaliezol som do kúta ako ubitý pes, ľahol som si na chladnú podlahu a počal som stonať.

„Chcete desať tisíc?“ zašeptal som.

Cítil som hrozný chlad; ležal som skrčený do kľbka, zastrčiac ruky medzi kolena a stenal som. Bol som protivný sám sebe; vedel som, že sa snížujem pred svojimi trápiteľmi, ale som plakal. Nestenal som, ale vydával som zvláštne zvuky, ako pes kolom prebodnutý. Vlhké steny koliby prenikaly ma hrobovým chladom. Stydnuť som, ale preto predsa, keby mi nadvrhli zomrieť hneď, alebo čakať do zajtra, zvolil by posledné. Do konca prosil by za to na kolenách. Čisto zvieracia túžba nejako žiť, ma držala v klepci ako nejaká obyčdná obluda. Krem toho choval som stále akúsi nádej. Myslel som, že do koliby udre odrazu blesk, ktorý usmrťm obúch mojich trápiteľov. Spoliehal som sa na božské zakročenie. Konečne som bol úplne vysilený; pocítil som prázdnotu, ako by zo mňa všetko odstránili. Upadol som v bezvedomie...

Keď som sa ale prebudil, mojich strážcov nebolo. Odišli, zanechajúc mi pušku. Bezpochyby slutovali sa nado mnou v tom okamihu, keď polonahý bedoval som ako pes, stydnúc vo vlhkom kúte. Možno tiež, že vôbec Pompej ma ani nechcel usmrťm, ale si len žartoval, ukázal mi svoju moc. Vrhol som sa na pušku a dosť dlho postál som na podlahe, veľmi hlúpe sa usmievajúc. Potom odobral som sa domov jedine v spodnom odevu a s puškou na ramene. V tomto stave dohonil ma na ceste Severcev.

Ašmetov zamlčal, prezerajúc si prítomných ťažkým pohľadom.

„Pokladám sa za riadneho človeka,“ pokračoval, „a predsa tej noci choval som sa horšie ako zviera. Umierať je pravda veľmi nepríjemné. Ešte toho roku opustil som službu.“

Toľkoto rozpovedal o trapiech a bôľoch, ktoré pretrpí na smrť odsúdený človek

S tým sa odobrali na odpočinok.

CHÝRNÍK.

Cisársky hosť v Budapešti. Na jaseň budú sa vydržiavať veľké manévry na okolí Taty. Na týchto manévroch bude prítomný aj náš kráľ, ďalej nemecký cisár, Vilhelm II., saský kráľ Albert rumunský kráľ Karol a srbský kráľ Alexander. Nemecký cisár po manévroch pôjde najprv na poľovačky do Bélye na statok arcikniežata Fridricha a odtiaľ do Budapešti, kde sa pobaví asi 4 dni. K pocte nemeckého cisára budú v Budapešti veľkolepé slávnosti.

Smrť V Baňskej-Bystrici zomrel veľký prepoš Anton Majovský. Nebohý bol 79-ročný.

Arciknieža Jozef v Štiavnicí. Arciknieža Jozef i so svojou manželkou došiel do Štiavnice, kde ho pri nádraží pozdravil mešťanosta na čele veľkej deputácie. Vysoký pár odcestoval do Sv. Antalu ku návšteve bulharského kniežata Ferdinanda. Aj arciknieža August bol v Štiavnicí, kam už pred príchodom svojich vysokých rodičov dorazil.

Knieža Koburg v Gemeri. Ferdinand, bulharské knieža zo Szent Antalu odcestoval po tieto dni na gemerské statky kniežata Koburga Filipa, kde sa viac dní pobaví.

Uhorsko na parížskej svetovej výstave. Kráľ komissár Béla Lukács odcestoval do Parížu v záujme sriadenia uhorského oddelenia na medzinárodnej výstave parížskej. Úkolom kráľ. komissára je teraz, aby zabezpečil uhorským vystavovateľom potrebný priestor v uhorskom oddelení. Už teraz sa dá predvídať, že naša vlasť bude hodne zastúpená na parížskej výstave, čo nášmu priemyslu a kupectvu bude len na osoh.

Sirotinec pre učiteľské deti. Zo Segedína píšú, že minister výučby dr Július Wlassics založí tam veľký sirotinec pre 250 učiteľských sirôt. Ku stavbe mesto Segedín darovalo jeden million tehliel.

Kedy bude hotová parlamentárna budova? Ministerpredseda Bánffy podal v stredu zprávu snemovne o stavbe tej utešenej paloty, ktorú oprávnene nazývajú najpeknejšou stavbou hlavného mesta Uhorska, a ktorá prístrešie má dať krajinskému snemu. Dľa staviteľských plánov má byť hotová táto imponantná budova r. 1901. Barón Bánffy v svojej zpráve vyslovuje teraz tú nádej, že ak technické a hmotné prekážky nebudú, tak možno, že stavbu a zariadenie novej parlamentárnej budovy dokončia už r. 1899. lebo 1900. Ministerpredseda sa osvedčil, že s jeho stránky všetko vynaloží, aby sa snem čím skôr do stáleho stánku svojho presťahovať mohol.

Odsúdený vyslanec. Rakúskeho vyslanca Sajera cis. kr. súdna stolica v Reessowe odsúdila pre urazenie Jeho Veličenia kráľa, a panovníckeho domu na osem mesiacov do ťažkého žaláru. A tento trest mu ešte sprísnil tým, že každý mesiac bude sa musieť jeden deň postiť.

Hrom. Z Oravy píšú, že ponad obcami Veľká Ves a Slanica prešla veľká búrka, po čas ktorej hromy tuho bily. Búrka zapríčinila veľké škody, ba aj ľudské životy padly jej v obeť. Tak vo Veľkej Vsi zabil hrom na poli Mariu Marčekovu a jej 16-ročného syna. — V Slanici zas usmrtil hrom syna tamojšieho zvonára, keď tento práve na väži sa bavil, chcejúc — ako je to na mnohých miestach obyčaj — oproti búrke zvonit.

Zkaza hôr. Z Levoče píšú, že v chotári Somolnoku ležiace hory, tvoriace majetok krajinský, utrpely následkom jednej búrky veľké škody. Dňa 4. júla lomeoval horami ohromný víchor, ktorý nesčíselné stromy z koreňa povytŕhal. Skodu cenia na 40.000 zlatých. V ten istý deň v mestskej hore baňského mesta Stóosa víchor vylomil vyše 6000 stromov.

Jubilujúci regiment. Lučenský regiment, 27. augusta slávnostne zasväti pamiatku svojho 25-ročného jestvovania. Na ten čas napíšu aj dejepis regimentu.

Pomstlivý kočiš. Statkár Štefan Bogisich po tieto dni šiel pozreť poľné práce na svoju rofu, ležiacu pri stolno-belehradskej ceste. Tu niečo rozkázal svojmu kočišovi; tento ho ale poslúchnuť nechcel, za čo mu Bogisich vypovedal službu. Výpoveď táto kočiša tak napáľila, že pochytiac železné vidly napadnul svojho pána a tak ho nabil, že ho napolo mrtvého zaviezli domov. Pomstvého kočiša polícia zatkla.

Vyznačení učiteľa. Obecenstvo tekovskej stolice r. 1894. odhlasovalo ročných 200 zlatých ku odmeneniu takých učiteľov, ktorí sa vyznačili usilovným vynaučovaním maďarskej reči. Dnes obnáša už táto summa 800 zlatých, z ktorých teraz 500 zlatých doručila stolica tamějšímu kr. školdozorčovi, aby tieto peniaze rozdal. Školdozorca dr Peter Chabina na poslednom shromaždení stoličného učiteľského spolku, vydržiavanom v Kremnici vyhlásil mená tých učiteľov, ktorých za hodných uznal na odmenu za ten pekný výsledok, ktorý preukázali vo vyučovaní reči maďarskej. Školdozorca oduševnenými slovami povzbudzoval učiteľov k vlasteneckému účinkovaniu, a potom odmeny, 50—50 zlatých oddal učiteľom. Odmenení učiteľa sú: Ján Ondrejko v Némati-i, Július Molnár v Zsitva-Ujfalu, Jozef Krisztl mladší v Aranyos-Maróthe, Ján Blastyák v Alsó-Péli, Imrich Janovič v Oslanoch, Július Bura v Ebedecoch, Ludvík Tóth v Szelepesény-e, Michal Burza v Bars-Füssig, učiteľka Anna Ruzička v Néveri a óvodáška Ilona Vass v Aranyos-Maróthe.

Stav hospodárskych plodín. Žatva je skoro po celej krajine v prúde, práce ale volačo pomalšie napredujú zčiasťky pre nakopenie sa práce, zčiasťky preto že zbožie na mnohých miestach poľahlo. Miestami, menovite na Dolniakoch zožali už pšenicu a raž, ba niekde aj jačmeň mláti sa na všetky strany; v niektorých čiastkach pred a za Dunajom tiež už mlátili na próbu, ba kde-tu aj na okolí Tisy až hore po Zemplén, výsledky sú ale veľmi rozdielne. Čo sa týče množstva úroda bude viac len stredná; práve tak sa má vec aj čo sa týče jakovosti. Tohoto roku bude o moc menej dobrej pšenice. Platí toto hlavne, čo sa týče Dolniakov, kde je mnoho celkom slabej 68—74 kilogrammovej pšenice a 66—68 kilogr. raže. Popri mnoho chybnom, malého zrna zboží, najde sa aj celkom dobrej jakovosti zbožie, lenže toto najde sa zväčša tam, kde zbožie nebolo poľahnuté: na piesočnatých a slabších zemiach. Tohoto roku teďy na výtečných panstvách je viac slabého zrna, než po iné riadne roky. Aj v jačmeni narobila horúčosť a víchre mnoho škody. Ovos, ktorý až do posledných čias dobre stál, miestami sa trochu pokazil; ačkoľvek je isté, že ovos bude najlepšie platiť. Miestami kosia už aj ovos; úroda je obstojná.

Smrť pre jeden kvietok. V obci Perbenyik stal sa nešťastný prípad. Dcéry gazdu Jána Fetykó išly spolu na pole, aby pre kravy nakosily trávy. Staršia, Maria kosila trávu a 12-ročná Veronika sbierala. Ako tak pracujú Veronika zbadala jeden pekný kvietok, ktorý odtrhla a bežala ho svojej sestre ukázať. Táto nezbadala blížiacu sa sestru a tak nešťastne sa zahnila kosou, že prebodla žalúdok svojej sestri Veroniky. Nešťastné dievča na druhý deň v strašných bôľoch vypustilo ducha.

Nový pancier. Chýrnym krajčiom Dowem zhotovený pancier, cez ktorý guľa neprešla, už má konkurenta. Rakúsky krajčír Kazimír Zenglen vynášiel podobnú látku, ktorú guľa tiež nenie vstave preraziť. Zenglen svoj vynález nedávno ukazoval v Chicagu pred veľkým obecenstvom. Mal na sebe vestu zhotovenú z pancierovej látky a jeho priateľ šesť ráz strelil doňho mierac mu do srdca. Gule odskočily od vesty a padly Zenglenovi k nohám. Ako neskôr rozprával, Zenglen pocítil len malé pichnutie, keď ho guľa trafila.

Pálčivosť. V Dalmácii taká horúčosť panuje, že každý deň mnoho ľudí zomre na úpal. Pri manévroch zomrelo päť vojakov, dvadsiati ale onezdraveli od horúčnosti.

Defraudácia v Žiline. Mesto Žilina nepatrí sice medzi bohaté mestá, ale predsa má viac dôchodkov, ako iné hornouhorské mestá rovnjej veľkosti. Od niekoľko časov Žilinčania začali tak medzi sebou rozprávať, že „la kdžeže sa telo tých peňazi podzieva, keď im lafa ani čert nestačí“. Ale to rozprávali len tak medzi sebou, dokázat nevedel nikto nič. Náhodou sa stalo, že sa pán rychtár Hrabovec povadil s mestským pokladníkom Adamcom, a nadali si vraj koľko si len nadat mohli. Toto už počulo mnoho svedkov, veď mestský dom stojí na jednom uhle veľkého rýnku. Chýr preletel celé mesto, každý začal sa o vec interesoovať. Hlavný župan stolice trenčianskej, vnútorný tajný radca Július Szulavszky ako sa o týchto veciach dozvedel, hneď sa vybral do Žiliny, suspendovať dal rychtára a pokladníka a zaviedol prísne disciplinárne vyšetovanie, krom toho pýtal jedného revísora počtov od ministeriума vnútra, aby tento mestské účty revidoval. Majetok suspendovaných mestských úradníkov, jako aj majetok bývalého rychtára Baloga vzali pod sekvestrum. Disciplinárne vyšetovanie vedie žilinský slúžny Rada. Jako vopred tušíť môžeme, lebo veď istotu ešte nevieme, vyšetovanie bude mať zlé následky. Hlavný župan Július Szulavszky je úprimným priateľom každého spravodlive jednajúceho a usilovného úradníka, ale s tou najväčšou prísnosťou zakročil vždy oproti ľahkomyselným, nedbanlivým a zlomyselným úradníkom. Toto učiní aj teraz, jestli žilinskí obecní úradníci mesto ozaj oškodili.

Všeobecná hasičská povinnosť. V meste Ungváre zaviedli všeobecnú ohňohasičskú povinnosť za príkladom všeobecnej vojenskej povinnosti, čo i minister vnútra odobril. Časté ohne mali veliteľa ungvárskych dobrovoľných hasičov, Gézu Mocsáryho, bývalého kraj. vyslanca k tomuto radikálnemu, ale veľmi užitočnému a cieľu primeranému návrhu. Mestskej rade predložený návrh tak zneje, že každý muž povinný je od 20. roku až po 40. rok veku svojho slúžiť ako hasič, ak by niektorého s pod tejto povinnosti oslobodili, tak bude musieť zaplatiť istý, vojenskej dane zodpovedajúci obnos k dobru hasičskej základiny. Návrh, ktorý teraz má platnosť štatúta, vypovedal aj to, že kto by bez odôvodnenej príčiny nedostavil sa ku cvičbám alebo ku ohňu, musí pokutu platiť. Dňa 18. júla dobrovoľný hasičský spolok rozpustia, a na miesto neho činnosť započne povinnosť mestské hasičstvo. — Že ako bol už potrebný taký hasičský štatút, dokazuje i to, že v Ungvári zas pustošil požiar, ktorému sedem sýpok padlo v obeť. — Poznámavame, že podobný hasičský štatút má aj mesto Trenčín už asi od poldruha roka.

Pohrobený hrobár. V Marosvásárhelyi na jednom hrobárovi splnilo sa to staré poredadlo: Kto druhému jamu kope, sám do nej padá. Pochovávali jednu ženskú. Rakev už aj spustili do hrobu. Vtedy skočil aj hrobár do jamy, aby na rakev poukladal vence. Ako — ako, ako nie, jama sa sborila a hrobára zavalila zem a pohrobila ho ku mrtvole. Len rýchlej pomoci je čo ďakovať, že nemuseli ešte jeden hrob vykopat pre — hrobára.

Zadakovali sa smrťou. Z Levoče píšú: Dvaja kolačkovskí mládenci, Juraj Zamiška a Juraj Frimmel idú po ceste, stretli sa s Alexandrom Lőrincem, ružbachským pastierom. Tento ich, súc evanjelikom, pozdravil: „Pán Boh daj dobrý deň!“ Kolačkovskí mládenci ale tento pozdrav nedržali za kresťanský a preto tak sbili zdvorilého Lőrince, že tento mrtvý klesol na zem. Vrahov chytili a zatkli.

Samovrah. V Trnenci, v liptovskej stolici Ján Bobus, tamejší statkár sa obesil.

Búrky a hromobitie. V obci Balázsvágás (v šarišskej stol.) bola veľká búrka, ktorej aj štyri ľudské životy padly v obeť. Štefan Krupel, tamejší gazda so svojim 20ročným synom a s dvoma susedmi vozil drevo z hory. Na ceste prekvapila ich búrka, pred ktorou sa oni pod jeden košatý strom ukryli. Naraz udel hrom do stromu a všetkých štyroch zabil. — V obci Telgárt (gemerská stol.) udel hrom do grécko-katolíckeho kostola a porúchal tam bulharským kniežaťom darovaný oltárny obraz. — Minulý týždeň aj v Orave zúrily búrky, menovite v obci Babin a v Chyžnom, kde nielen úrodu poškodily, ale zapríčinily i požiar. V Babine shorely dva, v Chyžnom tri domy, podpálené hromom.

Požiare. V obci Očovej (pri Detve, zvolenská stol.) — ako nám to náš dopisovateľ píše — vznikol dňa 18. júla oheň. Pri požiaru zhorelo 38 domov s patričnými hospodárskymi staviskami. Príčina požiaru nenie známa, ale myslia, že oheň povstal z podpalačstva. — V obci Balla (pri Egeri) pohlto požiar 15 domov. Shorelo mnoho zbožia a krmu. — Z Varšavy telegrafujú, že mesto Monastysce ľahlo popolom. Zhorelo 400 domov, pošta, tri kostoly a dve synagogy. Hrozny požiar tento mal aj ľudské obete. Zhorelo sedem ľudí, medzi nimi jeden 80-ročný starček. Škoda je ohromná lebo len málo stavísk bolo zabezpečené.

Požiar. V obci Ťrmény (nitrianska stol.) vypukol veľký požiar. Vo veľkom vetre nedalo sa hasiť a tak zhorelo 16 domov aj spatričnými hospodárskymi staviskami.

Zlodej na ražni. Smutnou smrťou musí so sveta sísť jeden rumunský sedliak Mikulaj Sávi, vo Világoši. Vyškriabal sa v noci na jednu hrušku a počal tam v cudzom majetku gazdovať a ovocie poriadne podežmovať. Už si všetky vačky naplnil peknými hruškami. No, zlodejovi predsa ešte nebolo dost. Teraz si už začal vyberať len tie najpeknejšie. Ako tak vybera a nadrapuje sa za ovocím, tu stupil na jednu slabý konár a zlodej srútil sa so stromu a spadol na jednu ostrý kól, pod stromom vrazený. Kmínsky Mikulaj sa v opravdivom smysle slova napehnul na kól. Na strašný výkrik sbehlí sa susedia a Mikulaja oslobodili a zaviezli ho do nemocnice, kde teraz k smrti pracuje.

Mladý samovrah. Ján Jamnický, 12-ročný syn jedného mlynára v Kežmarku, ponevác ho pre akúsi maličkosť vyhrešili rodičia, ušiel z domu. Po chlapecovi nebolo ani len stopy až po niekoľko dňoch našiel ho otec v mlynskom potoku utopeného. Chlapec skočil do vody, a aby sa tým istejšie utopil naplnil si svoj oblek kamením.

Veľké zemetrasenie. Sotva sú tomu dva roky, čo pekné slovinské mesto Ľublany (Krajna) zastihlo zemetrasenie, ktoré pol mesta v rummy obrátilo. Minulý štvrtok, t. j. dňa 15. júla zas sa zatriasla zem pod Ľublano. Rano o 6. hod. 53. minútach spozorovali silné zemetrasenie, ktoré otriaslo celým mestom, tak, že mnoho verejných budov silne porúchalo. Križe na väzách sa pokrivily. Na múroch objavily sa veľké pukliny. Obyvateľstvo je celé sdesené. Všetko sa ratovalo na Ulice a von z mesta, na pažite. Poplach stal sa ešte väčším, keď zvony na vežách následkom zemetrasenia začali biť čo sa tak vynimalo, ako by boli „šturmuváli.“ Vlnenie zeme tiahlo sa s juhu na severozápad. Najviac utrpely tie domy, ktoré už v novšom čase byly vystavené. Menovite veľmi porúchalo stavbu nového mestského domu, a nádražie južnej železnice. — Zemetrasenie pocítili skoro po celom južnom Rakúsku, z čoho jeden geolog zatvára, že zemetrasenie stojí v spojení s výbuchom sopky Vezuv pri Neapoli.

Osudná výhra. V Lutherovej ulici našli zámočníka Isidora Spitzera v krvi ležať. Zaviezli ho do nemocnice. Keď prišiel k sebe rozpovedal policajnému úradníkovi, že ho jeden neznámi človek preklal, ktorému bol v jednej kréme, v Lutherovej ulici sa nachádzajúcej, všetky peniaze odobral. Útočníka polícia hľadá.

Najdrahší priemyslový výrobok na svete. Severoamerický konsul v belgickom meste Gentu Morris, vo svojej, štátnemu odboru sdelenej správe píše, že najdrahším výrobkom priemyslovým sú nitky z dreveného uhlia, ktoré sa v elektrických lampách, takzvaných žiarovkách užívajú. Tieto uhlové špirálky, ako ich môžeme vidieť v elektrických lampách o sile 30 sviečok, majú cenu 50.000 korún za funt. Do jedného funta vjde poldraha miliona takých nitiek, a keďby ich všetky človek spojil, tak by dostal 187 anglických míľ dlhú niť.

Tichý pokyn. Jedny americké noviny píše: Kto vriedok, ktorý sa mu na hrdle vyhodil, uživa za golierový gombík; kto sa zo sporivosti schová pod železničný vozeň, aby vyhnul konduktorovi; kto si na noc zástaví hodiny aby sa mu nezodraly; kto pre šanovanie čeridla nepoloží punkt nad „i“ a vynechá čiarku z „t“; kto aj na hrob matkin seje, aby sa mu na ňom urodilo pšenice, to je ešte vždy gavalier oproti tomu, kto sa na noviny na čas nepredplatí alebo ich prijíma za 2—3 mesiace, a keď administrácia pýta predplatné, pošle noviny na späť s poznámkou: „neprijíma sa.“

Nebezpečie stezenia sypanic. Mnohí lekári sú tobo náhľadu, že stezenie sypanic robí človeka náklonným ku tuberkulóznym chorobám. Či má základ táto mienka, to ešte nie je rozhodnuté a dokázané. Menovite v Nemecku je táto mienka rozšírená, na čo poukazuje aj tá okolnosť, že úradný časopis Nemecka, „Reichsanzeiger“ — ako to z Berlína sdelujú — donáša zprávu a mienku kráľ. lekárskej rady, dľa ktorej teraz sa ešte nedá dokázať, žeby stezenie sypanic zapríčinilo tuberkulózne nemoce

Nechcela platit lekara. V Amerike žijú všeliakí ľudia a medzi nimi nájdú sa aj veľmi skúpe dámy. Jedna takáto skupaňa bola v strachu že je chorá na pľúca, ale lekára volať nechcela, lebo to peniaze stojí. Vymyslela teda nový spôsob liečenia zdarma. Napísala list jej poistujúcej spoločnosti a v tomto sdelila, že si chce dať život poistiť. Spoločnosť hneď poslala k panej svojich lekárov ktorí skupaňu zdarma dôkladne preskúmali a svedectvo o nej vydali, že je úplne zdravá. Na druhý deň dáma odpísala spoločnosti, že si vec rozmyslela a že sa nž nedá assekurovať.

K U O B R Á Z K U .

Pri studničke.

V letných horúčostiach, keď duša prahne po kvapke čerstvej pramenitej vode, nič nie je väčším dobrodením jako občerstvujúci pramienok, jehož kryštálová voda tak dobre občerství od horúčostí mdlé telo.

Vodu z takýchto občerstvujúcich pramienkov zvykli šliabkami viesť na také miesta, kde sa stáva prístupnejšou. Sem chodia devy s krčiaskami a roznášajú čistú vodu robotníkom v potu tvári po poliach pracujúcim. Aj na prítomnom obrázku vidíme švarnú devu, jako s krčiaskom stojí pri studničke. Už len aj pohľad na tento utešený obrázok vzbudí v človekovi chuť po čerstvej vode a ťahá ho ta von do krásnej prírody, kde v chlárku tónistých stromov počúvame milý žblnkot hôrných pramienkov.

K O B V E S E L E N I U .

Nepríjemná návšteva.

Väzeň: Povedzte mi, kto to bol ten pán, čo bol teraz u mňa?

Strážnik: Štátny fiškál.

Väzeň: Ale je to nepríjemný a dotieravý človek. Keď ešte raz príde, povedzte mu, že som nie doma.

*

Dobrevievariť.

Žena: Mužičku, ja by som si rada kúpila ten klobúk, o ktorom som už bola hovorila.

Muž: Ale, duša moja, to je nemožnosť. Vidíš, musíme sporive a skromno žiť!

Žena: Tak? Máš pravdu. Od dnešku sama budem variť.

Muž (nalakany): No, no, ešte tak ďaleko sme nie... Dostaneš ten klobúk.

*

V žalári.

Kňaz: Prečo si tu, syn môj?

Väzeň: Oneskoril som vlak!

Kňaz: Preto? Však je to nemožné.

Väzeň: Veru tak je to. Keď by som nebol oneskoril ten vlak, ktorý by ma bol do zudzozemska zaviezol, tak by som tu teraz nesedel.

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 9. júla.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze		Cenné papiere	Peniaze	
		od	do		Tovar	Tovar			
Pšenica banátska	77-81	10 10	10 50	Štátny dlb.			Prvá uhor. poisť. spol.	4225	4280
pešťianska	77-81	10 50	10 80	Uhorská zlatá renta 4%	122 60	123 10	Pešť. uh. kupec. b.	1357	1360
stolnobebrádska	77-81	10 25	10 55	Uhorské korunová renta 4%	100 00	100 50	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8055	8100
Raž (žito)	70-72	7 45	7 85	Uhorské regálové úpis 4 1/2%	101 00	102 00	Šalgotarjánska baňa na uhlie	602	604 00
Jacineň na krm.	60-62	5 60	6 00	Uhorské premiové úpis 4%	153 00	154 00	Záložné listy.		
na pátku	62-64			Uhorská tissko-segedínska po- žička 4%	141 50	142 50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 5%		
na várku	64-66			Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	123 00	124 00	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100 50	101 00
Ovos	39-41	5 65	6 15	Spoločná požička v bel. penia- zoch 4 1/2%	101 50	102 50	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	99 25	99 75
Kukurica	73	4 35	4 40	Žreby.			Peniaze.		
Prosó		0 00	0 00	Spolku „Jó sziv“	3 60	4 00	Cisársky dukát	5 65	5 60
Repica		11 60	1 50	Uhorského „Červeného križa“	8 00	8 50	Dvadsat-frankovník	9 50	9 50
Datelínové semá, luc.				Rakúskeho	20 25	20 75	Nemecká ríšska marka	58 65	58 85
červené				Bazilika	6 25	6 75	Striebro		
Svinská masť pešťianska		52	53						
vidiecka									

Kníhtlačiareň Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.